

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 26 czerwca 2017 r.

Pozycja 107

POSTANOWIENIE

z dnia 8 grudnia 2016 r.

Sygn. akt Ts 190/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Rymar,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej O.J. w sprawie zgodności:

art. 114 § 2 w zw. z art. 82 § 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2013 r. poz. 395, ze zm.)
z art. 41 ust. 5 w zw. z art. 77 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 7 września 2016 r. (data nadania) O.J. (dalej: skarżący) wystąpił o stwierdzenie, że art. 114 § 2 w zw. z art. 82 § 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U.2013.395, ze zm.; dalej: kpw) w zakresie, w jakim w jego świetle zaliczenie okresu zatrzymania na poczet grzywny skutkuje tym, że zatrzymanemu nie przysługuje roszczenie o zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie, z art. 41 ust. 5 w zw. z art. 77 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została złożona w związku z następującą sprawą. Skarżący na okres od 1 marca do 2 marca 2015 r. został zatrzymany w trybie przepisów kpw w związku z podejrzeniem popełnienia wykroczenia. Wyrokiem Sądu Rejonowego w J. z kwietnia 2015 r. został uznany za winnego zarzucanego mu czynu, wobec czego sąd ten wymierzył mu karę grzywny, zaliczając na jej poczet cały okres zatrzymania. Pełnomocnik skarżącego 18 sierpnia 2015 r. złożył wniosek o zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie. Sąd Okręgowy w K. w wyroku z listopada 2015 r. oddalił wniosek skarżącego. Powyższe orzeczenie zostało utrzymane w mocy przez Sąd Apelacyjny w Ł. wyrokiem z kwietnia 2016 r. W uzasadnieniu sąd wskazał, że zaliczenie okresu zatrzymania na poczet kary grzywny skutkuje utratą możliwości domagania się zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie.

Zdaniem skarżącego powyższa regulacja narusza jego prawo do uzyskania odszkodowania z tytułu bezprawnego pozbawienia wolności (art. 41 ust. 5 Konstytucji) oraz w bezpo-

średni sposób prowadzi do ograniczenia możliwości dochodzenia wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej (art. 77 ust. 1 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 37 ust. 1 w zw. z art. 50 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.1157; dalej: ustawa o TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymaganiom, a także czy nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 40 ust. 1 ustawy o TK.

Analizowanej skardze konstytucyjnej nie może zostać nadany dalszy bieg z uwagi na jej uchybienia formalne.

Skarżący twierdzi, że art. 114 § 2 w zw. z art. 82 § 3 kpw w zakresie, w jakim w jego świetle zaliczenie okresu zatrzymania na poczet grzywny skutkuje tym, że zatrzymanemu nie przysługuje roszczenie o zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie, narusza jego prawa określone w art. 41 ust. 5 w zw. z art. 77 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Wskazuje, że wyrok Sądu Apelacyjnego w Ł. z kwietnia 2016 r. został wydany właśnie na podstawie zakwestionowanych przepisów. Jednocześnie przytacza szereg orzeczeń sądów powszechnych, które – w jego ocenie – potwierdzają utrwaloną wykładnię powyższych przepisów.

Wobec powyższego Trybunał przypomina, że zgodnie z art. 114 § 2 kpw: „Odszkodowanie i zadośćuczynienie przysługuje także osobie niewątpliwie niesłusznie zatrzymanej oraz osobie osadzonej w zakładzie karnym na podstawie art. 82 § 5 pkt 2 albo pkt 3, która następnie została prawomocnie uniewinniona albo wobec której prawomocnie umorzono postępowanie”, natomiast art. 82 § 3 kpw przewiduje, że: „Okres zatrzymania zalicza się na poczet wymierzonej kary aresztu i kary ograniczenia wolności, przyjmując jeden dzień zatrzymania, z zaokrągleniem do pełnego dnia, za równoważny jednemu dniowi kary aresztu i dwóm dniom kary ograniczenia wolności, a na poczet grzywny – przyjmując za równoważny grzywnie w wysokości 200 zł”. Jak wynika z treści przytoczonych przepisów, ani art. 114 § 2 kpw, ani art. 82 § 3 kpw nie wprowadzają żadnych ograniczeń możliwości zasądzenia odszkodowania za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie. Obie przytoczone regulacje mają charakter ewidentnie gwarancyjny, ustanawiają bowiem kluczowe uprawnienia należne osobom zatrzymanym w toku postępowania w sprawach o wykroczenia. Z treści tych przepisów w żaden sposób nie wynika, że wcześniejsze zaliczenie okresu zatrzymania na poczet grzywny, na podstawie art. 82 § 3 kpw wyłącza możliwość orzeczenia zadośćuczynienia, o którym mowa w art. 114 § 2 kpw. Nie ulega wątpliwości, że kwestia ta pozostaje poza zakresem wspomnianych regulacji. W świetle powyższych ustaleń twierdzenia skarżącego, jakoby przepisy te ograniczały możliwość orzeczenia zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie w razie zaliczenia okresu zatrzymania na poczet orzeczonej kary grzywny, są bezzasadne.

W ocenie Trybunału Konstytucyjnego w analizowanej sprawie nie można także mówić o utrwalonej w tym zakresie linii orzeczniczej sądów powszechnych, co prowadziłoby za taką interpretacją zakwestionowanych przepisów. Trybunał Konstytucyjny przypomina, że sam skarżący w uzasadnieniu skargi konstytucyjnej wskazał, że w najnowszym orzecznictwie (w sprawach karnych) Sąd Najwyższy zajmuje stanowisko, zgodnie z którym zaliczenie okresu zatrzymania na poczet kary grzywny nie wyłącza możliwości zasądzenia zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie (zob. wyrok SN z 20 czerwca 2013 r., sprawa III KK 47/13 i postanowienie SN z 31 marca 2016 r., sprawa III KK 402/15). Brak zatem jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że na gruncie postępowania w sprawach o wykroczenia

kwestia ta powinna być interpretowana odmiennie. Poza tym, co także zauważył sam skarżący, praktycznie brak jest wypowiedzi sądów powszechnych w przedmiotowej sprawie (na gruncie postępowania w sprawach o wykroczenia), zatem tym bardziej nieuprawnione jest twierdzenie skarżącego o istnieniu utrwalonej linii orzeczniczej w tego typu sprawach.

W związku z powyższym Trybunał Konstytucyjny przypomina, że przedmiotem skargi konstytucyjnej może być wyłącznie norma prawna stanowiąca efekt działania prawotwórczego organów państwa. Musi to być akt stanowienia prawa w postaci przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego. Prawodawca polski w żadnym bowiem wypadku nie zezwolił na kwestionowanie za pomocą takiej skargi wyłącznie jednostkowych aktów stosowania przepisów, nawet w sytuacji gdy akty te w sposób niebudzący wątpliwości prowadzą do naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego. Jak wielokrotnie podkreślano w orzeczeniach Trybunału Konstytucyjnego, skarga musi być środkiem do kwestionowania przepisów prawnych („skarga na przepis”), nie zaś narzędziem do negocjowania sfery ich stosowania. Aby więc skarga konstytucyjna mogła doprowadzić do orzeczenia o niekonstytucyjności danego przepisu, Trybunał winien najpierw ustalić, że naruszenie Ustawy Zasadniczej miało ona swoją genezę w samym tym przepisie, nie zaś w akcie jego stosowania w sprawie skarżącego (zob. postanowienia TK z: 21 września 2005 r., sprawa. SK 32/04, OTK ZU nr 8/A/2005, poz. 95 i 4 grudnia 2000 r., sprawa SK 10/99, OTK ZU nr 8/2000, poz. 300 oraz wyroki TK z 3 października 2000 r., sprawa K 33/99, OTK ZU nr 6/2000, poz. 188 i 31 marca 2005 r., sprawa SK 26/02, OTK ZU nr 3/A/2005, poz. 29).

W świetle poczynionych ustaleń Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że skarżący nie wykazał, by przepisy art. 114 § 2 w zw. z art. 82 § 3 kpw prowadziły do naruszenia gwarancji określonych w art. 41 ust. 5 w zw. z art. 77 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Przeciwnie, regulacje te mają charakter gwarancyjny i przyczyniają się do wzmocnienia pozycji procesowej osoby zatrzymanej w postępowaniu w sprawach o wykroczenia. Istota zarzutów skarżącego sprowadza się do kwestionowania orzeczenia wydanego w jego sprawie na podstawie określonej wykładni zaskarżonych przepisów. A domaganie się stwierdzenia niekonstytucyjności danych regulacji jedynie w oparciu o jednostkowy akt stosowania prawa nie mieści się w zakresie spraw objętych instytucją skargi konstytucyjnej.

W związku z powyższym na podstawie art. 40 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK Trybunał Konstytucyjny postanowił odmówić nadania rozpatrywanej skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

POUCZENIE

Na podstawie art. 37 ust. 4 w zw. z art. 50 ustawy o TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.